

BIOLOGIYA DARSLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHGA YO`NALTIRILGAN INTERAKTIV METODLAR VA O`YINLAR

Kaxorova Karomatxon Sovronbayevna

*Ixtisoslashtirilgan ta'lim muassasalari agentligi tizimidagi
Namangan viloyati Uchqo'rg'on tuman ixtisoslashtirilgan maktabi
biologiya fani o'qituvchisi*

Annotatsiya: *Mazkur maqolada turli interaktiv metodlar va o'yinlarning biologiya darslarida qo'llanishishi misollar ko'rinishida tasvirlanadi.*

Kalit so'zlar: *Interfaol, venn diagrammasi, rasmi izoh, BBB, SWOT, Sinkveyn, quvnoq kubikchalar, charxpaak*

Maktablarda uzoq vaqtgacha qo'llanilib kelingan an'anaviy ta'limda o'quvchi faqatgina tayyor bilimlarni tinglab, o'zi mustaqil fikrlab, tashbbus ko'rsatib yoki mavzuga ijodiy yondashib izlanish qobiliyati yaxshi rivojlantish samaradorligi nisbatan kam sezilgan. Shiddat bilan rivojlanayotgan bugungi O'zbekiston yoshlariga va o'qituvchilarning faoliyatiga ijobiy ta'sirini ko'rsatayotgan turli interfaol metodlar va o'yinlarni biologiya darslarida qo'llashning natijasi ancha yuqoridir.

Interfaol ta'limning mohiyati –o'quvchilarning bir-birlaridan o'rganishlariga yo'naltirilgan. Bunda o'qituvchi o'zi o'qitayotgan o'quvchilarning ro'hiyatidan va mavzu mohiyatidan kelib chiqqan holda darslarni zamonaviy pedagogik texnologiyadan bir nehtasini qo'llagan holda o'quvchining faol harakatda bo'lishini ta'minlashi kerak. Bugungi kunda ta'limda qo'llanilayotgan "Aqliy hujum", "Insert", "Venn diogramma", "BBB", "Klaster", "Arra", "Moychechak", "Tushunchalar tahlili", "SWOT", "Zinama-zina", "Svetafor" va shu kabi interfaol uslublar biologiya darslarida qo'llanilganda natijaviyligi tasdiqlangan. Quyida ushbu uslublardan biologiya darslarida qo'llanilishi mumkin bo'lgan mavzular misolida keltildi.

"Svetafor" – bu uslubda o'quvchilarda svetafor ranglarini o'zida aks etgan kartochkalar bo'ladi. O'qituvchi yoki guruhlar sardorlari mavzuga doir qisqa fikrlarni aytganda agarda o'quvchi bu fikrni ilmiy asoslangan to'g'ri deb hisoblasayshil kartochkani, noto'g'ri deb bilsa –qizil kartochkani, tushunmasa –sariq kartochkani ko'taradi. Bu uslubda o'tilayotgan mavzu o'quvchilar tayanch tushunchalar qanchalik mustahkamlanganligi va ularning diqqatini yig'ishga yordam berdi.

"Quvnoq kubiklar"-takrorlash darslarida o'qituvchi 3-4 ta kubiklarning tomonlariga biologik atama yoki sonlarni joylashtirib, xohlagan o'quvchiga otadi, kubikni ilib olgan o'quvchi o'ziga ko'ringan birinchi so'zni oqib,uinga izoh beradi.

Bu uslubning samaradorligi-o'quvchilarni hushlikka da'vat etish bilan birga xotira mustahkamligi oshiriladi.

"Assiment texnikasi" –ushbu texnologiyani mavzuni mustahkamlashda yoki uyga vazifa berishda qo'llansa bo'adi. Bunda o'quvchilar daftsriga 4katakli jadva

chizib oladi. Tarqatma materiallar yoki o`qituvchi bergan m`lumotlar yuzasidan jadvalning tegishli qismlarida tetslarjavobini, biologik obe`ktlar sim ptomlarini, muammoli vaziyat vaamaliy ko`nikmalarni to`ldiradi.

“BBB”- bilardim, bilib oldim, bilmoqchiman. Ko`pchilikka ma`lum mazkur uslubni biologiya darslarida qo`llash qulay va samaralidir. Chunki hammaga ma`lumki, biologiya – hayot haqidagi fan va har bir o`quvchi biologiya fani ob`ektlari haqida ma`lum darajada tasavvurlarga ega. Bu uslubda mavzuni mustahkamlash uchun qo`llanganda o`quvchi mavzu haqida bilganlari , darsdan olgan ma`lumotlari, va bilishni istaganlari haqida jadval ko`rinishida bayon etadi.

“Rasmga izoh(Tushunchalar tahlili”)- bunda o`quvchilarga tushunarli bo`lishi uchun darslikda berilgan ramslar orqali jadval tuzilib, o`quvchi har bir rasmga izoh yozadi. Bu jarayonda o`quvchining yozma izohlaridan ko`ra o`g`zaki bayon etgan fikri mukammalroq va muhokamalarda mustahkamlangan bo`ladi.

Xulosa qilib aytganda pedagogikada qo`llaniladigan innovatsion texnologiyalar, interfaol uslublar va metodlarning barchasi o`quvchining mustaqil izlanishlari, mustaqqil fikrlashi, o`tilgan va o`zlashtirilgan bilimlarni eslab qolish va umumlashtirib hayotda qo`llay olishga yo`naltirilgan bo`lib ,bugungi kun pedagoglari bularning baridan xabardor bo`lishi va o`z ish faoliyatida keng qo`llay ilishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Biologiya o`qitish metodikasi. T-2008
2. Ta`lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar. Ishmuhammedov ...T-2016